

KIDEM TAZMİNATI FONU KANUN TASLAKLARI TARİHİ - 4

YILDIRIM KOÇ

2000’li yıllarda emeklilik sistem önerileri

Temcit pilavı misali farklı periyotlarda çeşitli kanun taslaklarıyla gündeme gelerek tartışılan kıdem tazminatını 2001 ve 2002 taslaklarında şu öneriler bekliyordu:

2001 TASLAĞI

7 Şubat 2001 tarihinde Ankara’da işçi ve işveren sendikaları konfederasyonlarının genel başkanlarının katılımıyla düzenlenen toplantıda 9 öğretim üyesinden oluşan bir Bilim Komisyonu’nun çalışma yaşamına ilişkin yasa tasarıları hazırlamaları kararlaştırıldı ve Bilim Komisyonu, raporunu ve önerilerini 4 Mayıs 2001 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan’a sundu. Bakanlığa sunulan Kıdem Tazminatı Fon Taslağı 22 maddeden oluşuyordu.

Taslağın 2. maddesi kanunun kapsamını düzenliyordu: “Bu kanun 1475 sayılı İş Kanunu, 854 sayılı Deniz İş Kanunu, 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanuna göre hizmet akdine dayalı olarak çalışan işçilerle bunları çalıştıran işverenleri ve ölen işçilerin hak sahiplerini kapsar. İş Kanununu değiştiren İş Güvencesi Kanununun yürürlüğe girdiği tarihte işyerinde çalışmakta olan ve İş Kanununun 14üncü maddesine eklenen 1inci fıkra hükmü uyarınca yürürlük tarihinden önceki kıdem süreleri için işverenin kıdem tazminatı yükümlülüğü saklı tutulan işçiler hakkında da, sözü edilen kanunun yürürlük tarihinden başlayarak bu kanun hükümleri uygulanır.”

Taslağın 13. maddesine göre, işverenlerce ödenecek aylık prim miktarı, işçinin aylık kazancının % 4’ünü geçmemek üzere Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecekti.

Fonun yönetimi 4. maddede şu biçimde düzenlenmişti: “Kıdem tazminatı fonu, Yönetim Kurulu tarafından işletilir ve yönetilir. Fon Yönetim Kurulu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının önerisi üzerine müşterek kararname ile atanacak bir temsilci ile en fazla işvereni temsil eden işveren konfederasyonu tarafından seçilen iki ve en fazla işçiyi temsil eden işçi konfederasyonunca seçilen bir üyeden oluşur. Fon Yönetim Kuruluna müşterek kararname ile atanan temsilci başkanlık eder.”

Taslağın 7. maddesi de kıdem tazminatına hak kazanma koşullarını şu şekilde belirliyordu: “Bu kanun kapsamına giren işçiler, (a) bağlı oldukları kurum ve sandıklardan yaşlılık, emeklilik, malullük aylığı bağlanması yahut toptan ödeme almak amacıyla hizmet akitlerini feshetmeleri halinde, (b) işverence hizmet akdinin feshedilmesi durumunda işçinin hak kazandığı yaşlılık, emeklilik, malullük aylığı veya toptan ödeme almak amacıyla ilgili kuruma veya sandığa başvurması halinde, (c) İşçinin ölümü halinde kanuni mirasçılarıkıdem tazminatına hak kazanırlar.”

Taslakta öngörülen, devlet güvencesi altında havuz fon sistemiydi.

2002 TASLAĞI

Kıdem tazminatı fonuna ilişkin bir kanun taslağı da,4857 sayılı İş Kanunu'nun görüşmeleri sırasında, Bilim Komisyonu tarafından hazırlandı. Taslak 5 bölüm ve 22 maddeden oluşmaktaydı.

Taslağın 'Kapsam' adı altındaki 2. maddesine göre, taslak 4857 sayılı İş Kanunu, 854 sayılı Deniz İş Kanunu ve 5953 sayılı Basın İş Kanunu'na göre iş sözleşmesine dayalı olarak çalışan işçilerle, bunları çalıştıran işverenleri ve ölen işçilerin hak sahiplerini kapsamaktaydı.

İşverenlerin fona ödeyeceği prim, taslağın 13. maddesinde şu biçimde düzenlenmişti:“Kıdem tazminatı fonuna ödenecek aylık prim miktarı bu maddenin 2. fıkrası hükümlerine göre hesaplanacak aylık kazancın %3'ünü geçmemek koşulu ile fon yönetim kurulunun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu'nca belirlenir.”

Fonun yönetimi 4. maddede düzenlenmişti. Fon, “Yönetim Kurulu tarafından işletilir ve yönetilir. Yönetim Kurulu, görev süreleri 4 yıl olarak belirlenen aşağıdaki 4 üyeden oluşur: Başkan: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın önerisi üzerine müşterek kararname ile atanacak bir temsilci. En fazla işvereni temsil eden işveren konfederasyonu tarafından seçilen 2 üye. En fazla işçiyi temsil eden işçi konfederasyonu tarafından seçilen 1 üye. Kararların oluşumunda oyların eşit olması durumunda, başkanın bulunduğu taraf çoğunlukta sayılır.”

Fondan kıdem tazminatı ödemeleri de taslakta şu şekilde düzenlenmişti: “İşçilerin, bağlı oldukları kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik, malullük aylığı bağlanması yahut toptan ödeme almak amacıyla hizmet akitlerini feshetmeleri halinde; işverence hizmet akdinin feshedilmesi durumunda, işçinin hak kazandığı yaşlılık, emeklilik, malullük aylığı veya toptan ödeme almak amacıyla ilgili kuruma veya sandığa başvurması halinde; adına en az 10 yıl fona prim ödenen işçinin isteği halinde, işçinin kendisi; işçinin ölümü halinde kanuni mirasçıları kıdem tazminatına hak kazanır.”

Tasarınının 8. maddesi ödenecek olan kıdem tazminatının miktarını düzenliyordu: “İşçilere veya hak sahiplerine fona prim ödenmiş olan her tam yıl için prim hesabına esas olan ücretinin 30 günü tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için veya toplam prim ödeme süresi bir yılın altında kalanlar için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır. Kıdem tazminatına esas alınacak ücret, işçinin çalıştığı ve adına prim yatırılan son takvim yılının ortalamasıdır. Prim ödenen toplam süre bir yılın altında ise, prim yatırılan ayların ortalaması esas alınır. Aynı kıdem süresi için birden fazla kıdem tazminatı ödenmez. Kıdem tazminatının hesabında ve primlerin tahsilinde esas alınacak ücretlerin en az miktarı İş Kanununun 33. maddesine göre belirlenen asgari ücret, üst sınırı ise Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek devlet memuruna 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre ödenecek azami emeklilik ikramiyesi miktarıdır.”

'Fonun Hukuki Yapısı' başlığını taşıyan 3. maddede fonun devlet güvencesi altında bulunacağı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı, özel hukuk hükümlerine tabi, mali ve idari yönden özerk, özel bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip bir kamu kuruluşu olduğu belirtiliyordu. Aynı madde, fonun bütçe kapsamı dışında olduğunu ve gelirlerinden hiçbir şekilde kesinti yapılamayacağını, gelirlerin genel bütçeye gelir kaydedilemeyeceğini hükme bağlıyordu.